

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol specializace

Základy společenských věd Učitelství pro 2. stupeň základních škol – specializace – Občanská výchova

Metodické uchopení:

Témata státnicových otázek jsou koncipována jakožto tzv. okruhy a vycházejí z textu Rámcově vzdělávacího programu pro základní i gymnazijní vzdělávání a dokumentu Strategie vzdělávací politiky ČR 2030 +, s přihlédnutím ke Kompetenčnímu rámci absolventa a absolventky učitelství. Deset okruhů pokrývá **oblast tzv. průřezových témat na pozadí očekávaných kompetencí žáka**. Každý z okruhů obsahuje kromě NÁZVU, vymezujícího jeho základní obsah, také VYBRANÁ NÁVODNÁ TÉMATA, která nelze v souvislosti s okruhem pominout.

Popis průběhu odborné rozpravy v rámci SZZ:

Kandidát/kandidátka absolvuje třicetiminutovou přípravu nad jedním z vylosovaných okruhů. Z odborných materiálů, odkazujících na učivo a výchovně-vzdělávací cíle, má při přípravě k dispozici znění RVP ZV plus **vlastní seznam literatury**, o němž níže, se kterým bude zkušební komise při odborné rozpravě pracovat.

- A. Odborná rozprava trvá zpravidla cca 30 minut a začíná didaktickou částí, tzv. PRAKTICKÁ ČÁST. V ní kandidát/kandidátka pod vedením přítomného didaktika pojedná o tom, jak chce podle svého odborného úsudku témata okruhů realizovat ve výchovně-vzdělávacím procesu z hlediska:
- Znalostí a dovedností žáka. Tím bude ověřena znalost očekávaných výstupů a promyšlení představy o didaktickém uchopení vzdělávacích cílů vylosovaného okruhu.
 - Hodnot a postojů žáka. Kandidát/kandidátka představí výchovné cíle i možná rizika didaktického uchopení těchto výchovných cílů u vylosovaného okruhu.
 - V závěru praktické části SZZ bude **představena konkrétněji jedna z výše uvedených realizací výuky, především její struktura, zvolené metody a organizační formy a časový plán**. Kandidát/kandidátka může v rámci této části představit komisi i některé předem připravené konkrétní výukové materiály (pracovní listy, audiovizuální materiál

apod.), ovšem pouze ty, se kterými by při konkrétní realizaci této výuky s žáky či studenty pracoval/pracovala. Jiné materiály či přípravy ke zkoušce, které se přímo netýkají práce s žákem, jsou při přípravě na odbornou rozpravu či při rozpravě samotné zapovězeny.

- B. Odborná rozprava pokračuje TEORETICKOU ČÁSTÍ, jejíž stěžejní důraz je kladen na vlastní seznam literatury, započne **zdůvodněním zvolené literatury v souvislosti s vylosovaným okruhem**. Během této části SZS budou prověřeny odborné znalosti z oblasti společenských věd či obecně humanitního základu, které se vylosovaného okruhu týkají.

Okruhy

1. Žák/yně a jeho/její osobnost

- vnitřní svět člověka, osobností rozvoj
- subjektivita a relativita prožívání lidství v postmoderním myšlení
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině
-

2. Žák/yně jako společenská bytost

- podobnost a odlišnost lidí, zásady lidského soužití, vztahy mezi lidmi
- sociální a kulturní změny, teorie socializace jedince, sociální deviace
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

3. Žák/yně jako demokratický občan/ka

- principy demokracie ve vztahu k lidským a občanským právům
- politický život ve státě, demokratická transformace ČR na dějinné ose
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

4. Žák/yně jako respektující občan/ka

- tolerance a respekt, obohacení vlastních hodnot
- předsudky, stereotypy, identita, interakce a mezilidské vztahy
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

5. Žák/yně mezi kulturami

- vztah k vlastní kultuře, odstraňování nepřátelství a předsudků z neznámého
- fenomén střetu civilizací, proměny soudobého nacionalismu
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

6. Žák/yně ve světě idejí, víry a světonázorů

- rozmanitost tradic a hodnot jako příležitost k porozumění
- náboženský a politický fundamentalismus, fenomén terorismu
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

7. Žák/yně jako solidární občan/ka

- rovnoprávné soužití ve světě sociálních nerovností
- filozofické a etické problémy migrace, antropologické, sociální a psychologické důsledky moderních technologií
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

8. Žák/yně v globalizovaném světě

- sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti světa
- základní přehled teorií mezinárodních vztahů, evropská integrace a euroskepticismus
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

9. Žák/yně v odpovědnosti k přírodě

- odpovědný přístup k životnímu prostředí, myšlení versus prožívání světa
- environmentální krize jako střet přírodních a kulturních systémů
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

10. Žák/yně a jeho/její kritické myšlení

- vytváření kritického odstupu od mediálních sdělení, společné sdílení i vytváření reality
- problémy komplexních systémů, zamýšlené a nezamýšlené důsledky jednání
- limity vědy, techniky a politiky, axiomatika a hranice teorie
- uveďte teorie a koncepce, z nichž vycházíte ve své modelové hodině

Literatura

Povinná literatura

Níže uvedené tituly pokrývají základní penzum znalostí oborové problematiky ZSV, související se studiem v tomto studijním programu. Znalost následujících pěti základních titulů se u každého kandidáta/kandidátky předpokládá a členové zkušební komise se na ně mohou v odborné rozpravě kdykoliv odvolat a pracovat s nimi při kladení konkrétních otázek.

Habermas, Jürgen , Shapiro, Ian. Teorie demokracie dnes. Praha: Filosofia, 2002. ISBN 80-7007-156-7.

Davie, Grace. Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. ISBN 978-80-7325-192-5.

Drulák, Petr. Teorie mezinárodních vztahů. 2. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-721-3.

Taylor, Charles. Multikulturalismus a politika uznání. Praha: Filosofia, 2001. 80-7007-161-3.

Kasíková, Hana. Kooperativní učení, kooperativní škola. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0983-6.

Gazda, Jan, Liška, Václav, Marek, Bořivoj. Kritické myšlení. Dovednost (nejen) pro 21. století. Nakladatelství P3K: Praha, 2019, ISBN 978-80-87343-88-3.

Vlastní seznam literatury

Studující si připraví vlastní seznam literatury, které opravdu prostudoval a zná jak jejich obsah, tak i jejich způsob využití v tématu, ke kterému konkrétní titul přiřadil. Tento vlastní seznam literatury odevzdá předem na sekretariát KSH tak, aby byl zkušební komisi k dispozici.

Studující si pro tento svůj seznam prostudované odborné literatury vybírá primárně z titulů, které jsou součástí povinných předmětů tohoto studijního programu. Dále pak seznam doplňuje tituly z kánonu knih, který je součástí otázek k SZZ v bakalářském stupni. Pokud však již tyto knihy jednou použil v rámci svého bakalářského studia, nelze je použít znovu pro přípravu seznamu k SZZ v tomto navazujícím magisterském stupni.